

Никола Бубања
Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац

УВОД У ПРОУЧАВАЊЕ РЕЦЕПЦИЈЕ ПОЕТСКОГ ОПУСА ЦОНА ДАНА

У тексту се даје осврт на рецепцију поезије Цона Дана у Енглеској, а затим се истражује пријем његове поезије у домаћој књижевној (стручној и читалачкој) јавности, чиме се чине први кораци у истраживању рецепције поезије Цона Дана код нас. Резултати истраживања показују постојање одређеног, премда недовољног, степена познавања Данове поезије код нас.

Кључне речи: рецепција, преводи, антологије, критички осврти.

Премда већина Данових¹ (*Donne*) песама до данас није прецизно и поуздано датирана, општи је став да је његова љубавна поезија настала између 1590. и 1617. године: елегије, епиграми и писма у стиху написани су током последње деценије 16. века², док су песме које данас чине целину *Песме и сонети* (*Songs and Sonnets*) завршене пре 1617. године³. Наиме, држећи се помодног ренесансног става да је писање стихова весела разбирива и „играрија доконог духа“, Дан се „унизио“ тек толико да објави три своје песме: „Прву годишњицу“ (*The First Anniversary*) и „Посмртну елегију“ (*Funeral Elegy*) под заједничким насловом „Дисекција света“ (*An Anatomy of the World*) 1611. године, као и „Другу годишњицу“ (*The Second Anniversary*), која је следеће године придодата поновљеном издању претходне две⁴. То

- 1 Енглески фонетичари су у новије време махом присталице изговора овог имена са вокалом „а“, а не „о“, па је оно у том смислу овде транслитеровано као „Дан“, а не „Дон“ како је то до сада код нас било уобичајено. Међутим, многи речници нуде и један и други изговор као алтернативе (упореди: Daniel Jones, *English Pronouncing Dictionary*, ed. by Peter Roach, James Hartman & Jane Setter, Cambridge University Press, 2003). Сва остала енглеска имена поменута у даљем тексту су транслитерована према: Твртко Прћић, *Нови транскрипциони речник енглеских личних имена*, Прометеј, Нови Сад, 1998.
- 2 Са изузетком укупно седам елегија које су највероватније све написане пре 1610. године; упореди: A. La Branche, „Blanda Elegia: The Background of Donne's Elegies“, *The Modern Language Review*, 1966, Vol. LXI, No. 3, 357.
- 3 Упореди: Patricia Garland Pinka, „Donne, John“, *The New Encyclopaedia Britannica*, Encyclopaedia Britannica Inc, Chicago, 1998. (први пут објављена 1974.), Vol. 4, 179.
- 4 Упореди: W. Milgate, „Donne“, *English Poetry: Selected Bibliographical Guides*, ed. by A. E. Dyson, 1971, 40-41.

ипак нису једине песме које су му објављене за живота: ако и није одобрио њихову публикацију, он је вероватно био упознат са тим да су 1607. године, заједно са комадом *Волџони* (*Volpone*), објављени његови латински стихови Бену Џонсону (*Ben Jonson*), аутору *Волџонија*, те да су на неки начин пут у штампу нашле и „О грубостима господина Коријата“ (*Upon Mr. Coryate's Crudities*) и „Елегија о Принцу Хенрију“ (*Elegy upon Prince Henry*)⁵. Осим ових песама, у ондашњим „песмарицама“ (*songbooks*) објављена су и три Данова „сонг“-а⁶.

Дакле, изузев укупно девет песама, Данови поетски радови нису објављени за његовог живота; прво издање сабраних песама објављено је тек 1633.. две године након његове смрти, док је друго уследило 1635. Ова два издања непознатих уредника, која је за издавача Џона Мариота (*John Marriot*) штампао Мајлс Флечер (*Miles Fletcher*), до данас су остала основе за критичка издања Данових песама⁷; тачније, модерна издања Данових текстова темеље се на издању из 1633. уз одређене допуне и емендације из издања из 1635. године и из бројних рукописних копија⁸.

Но, упркос томе што му поезија није објављивана за живота, она је – како је то већ било уобичајено у то доба – у рукописима кружила међу пријатељима и људима из књижевних кругова, па је Дан већ међу својим савременицима стекао одређени литерарни углед. Литон Стрејчи (*Lytton Strachey*) каже да је „сигурно да је у очима велике већине својих савременика Дан био далеко најеминентнији писац свога доба, а то је било доба Бејкона (*Bacon*) и Шекспира (*Shakespeare*).“⁹ Стрејчи затим наводи често цитиране завршне стихове познате „Елегије поводом смрти каноника цркве св. Павла, др Џона Дана“ (*An Elegy upon the death of the Dean of Paul's, Dr John Donne*) Томаса Каруа (*Thomas Carew*) као једногласни суд Данових савременика о његовој песничкој величини:

*Овде лежи краљ ишћо владаше како му је мила воља
Свеишћом монархијом висирености.*

5 *Ibid*, 40.

6 *Ibid*, 41.

7 Упореди: Helen Gardner, *John Donne: The Elegies and the Songs and Sonnets*, Oxford University Press, London, 1965, LXXXIII-XC.

8 Не ради се о оригиналним Дановим рукописима, већ о копијама које су начинили пријатељи или поштоваоци његове поезије.

9 Упореди: Lytton Strachey, *Spectatorial Essays*, Chatto & Windus, London, 1964, 88; „Certainly in the eyes of the great majority of his contemporaries Donne was by far the most eminent writer of his age – which was the age of Bacon and Shakespeare.“ Све цитате превео Н. Бубања.

*Овде леже два свештеника, и оба најбоља,
Најпре Ајолонов, и најзад истински свештеник Божји¹⁰.*

Има и других изразитих похвала које су савременици упутили Дановој поезији; Бен Џонсон је, на пример, писао:

*Ко ће, Дане, посумњати да сам песник,
Кад се усуђујем своје Епиграме теби славити¹¹.*

Но, неумерена хвала у стиху је била уобичајена у Енглеској Дановог времена¹², па се оваквим судовима може придати само умерена вредност приликом утврђивања стварног књижевног угледа који је он у своје време уживао. Исто тако, наведени суд Литона Стрејчија се мора посматрати у светлу времена у коме је изречен; друга деценија двадесетог века је било време када је поновно откривање Данове поезије после вишевековне запостављености проузроковало прецењивање њене објективне вредности. Коначно, мишљење Данових савременика о његовој поезији није било сасвим једногласно; чак и за то време контраверзни Данови стихови изазвали су контрадикторне реакције, што могу илустровати две изјаве његовог пријатеља и савременика Бена Џонсона које је забележио Вилијам Драмонд (*William Drummond*): Бен Џонсон је, наиме, тврдио да је „Џон Дан први песник на свету, по неким стварима“¹³; но, он није био сигуран да ли на теразијама књижевне критике претежу Данови квалитети или недостаци, о чему сликовито сведочи друга од поменутих изјава: „Дан заслужује вешање, јер се не придржава акцената“¹⁴.

10 Упореди: Н. Ј. С. Grierson, ed, *Donne: Poetical Works*, Oxford University Press, 1991, 349, стих. 95-96; „Here lies a king that ruled as he saw fit, / the universal monarchy of wit; / here lie two flamen, and both those, the best, / Apollo's first, at last, the true God's priest.“

11 *Ibid.*, 6; „Who shall doubt, Donne, where I a poet be, / When I dare send my *Epigrams* to thee?“ У ствари, било која од елегија посвећених аутору које је Грирсон укључио у издање из 1929. садржи сличне неумерене похвале. Упореди: *Ibid.*, 339-366.

12 И Дан их је често изрицао; Елизабети Друри (*Elizabeth Drury*) у двема *Годишњицама*, али и својим пријатељима. Чувен је пример из писма у стиху упућеног Кристоферу Бруку (*Christopher Brooke*), пријатељу који ће му бити кум на тајном венчању са Ен Мор (*Anne More*) и такође песнику, где се најпре хвали Хилијардово (*Hilliard*) сликарство, а затим Брукова способност да суди о поезији и имплицитно песничка величина: „...а једна шака или око, / што их Хилијард нацрта, вреди читаву историју, / коју други сликар наслика; и (без гордости) / кад их твој суд оплемени, такви су и моји стихови“, упореди: W. Milgate, ed, *Satires, Epigrams and Verse, Letters*, The Clarendon Press, Oxford, 1962, 55. Мало је оних који су данас макар само чули за енглеског песника Кристофера Брука.

13 John Hayward, ed, *John Donne: a selection of his poetry*, Penguin Books, Harmondsworth, 1960, 10-11; „John Donne the first poet in the world in some things“. „Први“ се може односити и на временски след и на квалитет.

14 *Ibid.*, 11; „...Donne, for not keeping of accent, deserved hanging“.

Но, уз све обзире, Дан је у своје време уживао изванредан углед; иако није био „далеко најеминентнији“ песник свог доба, и премда му репутација није била далеко већа од Шекспира, сасвим је могуће да није била ни далеко мања. Наравно, ово важи уз један очигледан обзир: Шекспирови стихови, које су слушале хиљаде људи, свакако су уживали *ширу* популарност од Данових, док је Дан уживао *већи* углед у ограниченим књижевним и интелектуалним круговима; на то је Бен Џонсон мислио кад је, желећи да похвали Дана, написао: „човек би требало да тражи велику славу, а не широку“¹⁵.

Дан је свој углед очувао током већег дела 17. века; о томе сведочи низ издања његових сабраних песама; 1639., 1649., 1650., 1654., 1669.¹⁶ Рачунајући и издање из 1719. године¹⁷, у периоду од деведесет година након ауторове смрти, било их је укупно осам.¹⁸ Реакција је почела са Драјденом, који је изјавио да је Дан „...највиспиренији, мада не и највећи песник наше нације“¹⁹. О Дановој (не)популарности у другој половини 18. века сведоче и ставови доктора Џонсона (*Dr. Johnson*), врсног критичара и књижевног арбитра, који је о Дану расправљао у животопису Ејбрахама Каулија (*Abraham Cowley*), данас готово запостављеног песника кога је сматрао несумњиво најбољим међу „метафизичарима“. Иако су Данови „храпави“ стихови вређали слух романтичара, а његови бескомпромисни погледи на сексуалност изазивали гнушање викторијанских моралиста, и у деветнаестом веку су Дана запазили истакнути књижевници, Самјуел Тејлор Колриџ (*Samuel Taylor Coleridge*)²⁰ и Роберт Браунинг (*Robert Browning*)²¹.

У двадесетом веку, Данов углед је неизмерно порастао, у великој мери захваљујући критичком издању његових песама које је приредио Херберт Џ. С. Грирсон (*H. J. C. Grierson*)²², а касније и за-

15 H. J. C. Grierson, ed, *op. cit.*, 6; „A man should seek great glory, and not broad“.

16 Упореди: H. Gardner, ed, *op. cit.*, LXXXIII.

17 Упореди: J. Hayward, ed, *op. cit.*, 5.

18 Упореди: P. G. Pinka, *op. cit.*, 179.

19 Упореди: L. Strachey, *op. cit.*, 88; „...the greatest wit, though not the greatest poet, of our nation“.

20 Упореди: Samuel Taylor Coleridge, „On Donne's Poetry“, *The Wordsworth Golden Treasury of Verse*, ed. by Antonia Till, Wordsworth Editions, Hertfordshire, 1997, 158. Видети и маргиналије које је Колриџ записао на примерку Данових песама који је позајмио од Чарлса Лема (*Charles Lamb*), а који су наведени у: A. J. Smith, ed, *John Donne: The Critical Heritage*, Routledge and Kegan Paul, London 1975, 265-270. Видети и странице 271-279 исте књиге.

21 Упореди: A. J. Smith, ed, *op. cit.*, 347-350.

22 Види: H. J. C. Grierson, ed, *The Poems of John Donne*, Oxford University Press, 1912.

хваљујући интересовању Т. С. Елиота (*T. S. Eliot*) испољеном у есеју „Метафизички песници“, први пут објављеном 1921. године, а затим увршћеним у збирку *Одабрани есеји*²³. У шармантној „Песми петог филозофа“ Олдуса Хакслија (*Aldous Huxley*), Дан се ставља раме уз раме са Шекспиром и Њутном (*Newton*):

*Милион милиона сјермајтозоа,
и сви живи;
како аклизма коју се шек један сироти Хоје
сме надаћи да преживи.
А међу тих милијарду мање један
могао се задесићи - да! -
какав Шекспир, Њутн или нови Дан;
ал' тај један, бејаш ја*²⁴.

Тако је у првој половини 20. века дефинитивно престала да важи изјава Вилијама Вотсона (*William Watson*) да је „Дану пала у део зла судбина да га читају само научници“²⁵.

И не само то; прва половина двадесетог века, нарочито његова друга четвртина, указале су најважнијем од „метафизичких“ песника част каква му није указана ни у једном добу од његове смрти до данас²⁶. Дан је у то време сврстан међу највеће енглеске песнике, а литерарну реевалуацију која би га поново бацила у засенак данас је тешко замислити²⁷. И после реевалуације Данове поезије до које је дошло у другој половини двадесетог века, његов књижевни углед је и даље велики: „Дан полаже право на титулу нашег најве-

23 Упореди: Т. С. Елиот, *Изабрани шекспирови*, прев. Милица Михаиловић, Просвета, Београд, 1963, стр. 70, 370 и 373.

24 Упореди: Aldous Huxley, „Fifth Philosopher's Song“, Antonia Till, ed, *op. cit.*, 279. Ево стихова те песме: „A million million spermatozoa, / All of them alive: / Out of their cataclysm but one poor Noah / Dare hope to survive. / And among that billion minus one / might have chanced to be / Shakespeare, another Newton, a new Donne – / but the One was Me.“ Узгред, Хаксли римује *Donne* и *one*, што представља одређено сведочанство о томе како је он изговарао то име.

25 Нав. прем. Н. Grierson, *Donne: Poetical Works*, XLVII; „To Donne has fallen the unhappy lot... of being read only by scholars.“

26 Упореди: Margaret Willy, „The Poetry of Donne: His Interest and Influence Today“, *Essays and Studies*, 1954, 78.

27 Упореди: James Reeves, *A Short History of English Poetry: 1340-1940*, Heinemann, London, 1961, 77. Истог мишљења је и Џон Робертс (*John Roberts*), упореди: John Roberts, „John Donne's Poetry: An Assessment of Modern Criticism“, у: *John Donne's Poetry: Authoritative Texts, Criticism*, ed. by A. L. Clements, W. W. Norton & Company, New York, 1996, 354. Слично и у: Wedgwood, C. V, *Seventeenth Century English Literature*, Oxford University Press, 1950, 70.

ћег писца љубавне поезије“²⁸, каже Хелен Гарднер (*Helen Gardner*)²⁸. Тако високу оцену потврђује и квантитет студија које се о Дановој поезији објаве сваке године: само током протеклих педесетак година, објављено је око 2000 књига, монографија и есеја о Дану, а нема знакова опадања тог интересовања²⁹. Процењује се да је у периоду од 1968. – 1978. годишње објављивано стотинак студија о Дану, што је више него што је објављено о Џорџу Херберту (*George Herbert*), Хенрију Вону (*Henry Vaughan*) и Ричарду Крашоу (*Richard Crashaw*) заједно, далеко више него што је објављено о Драјдену (*Dryden*) и око два пута више него што је написано о Сиднију (*Sidney*)³⁰.

Код нас је Дан пре ренесансе коју је доживео у двадесетом веку био прилично непознат песник, а готово да се исто то може рећи и за прве деценије двадесетог века: илустративна је у овом смислу анегдота коју је више пута поновио Милош Црњански:

Када сам први пут у Београду, 1920. године, поменуо мени сада најмилијег енглеског песника који се звао Џон Дон, једна професорка енглеске литературе зачуђено ме је питала: ‘Црњански, забога, ко је то?’³¹

Па и од тада до данас, Дан у Србији није стекао значајнију наклоност ни читалаца, ни књижевних критичара и историчара. Обимнија студија наших аутора о Дану или његовој поезији, није до сада објављена. Иако се Дан нашао у обе наше историје енглеске књижевности, судови који су у њима о њему донети прилично су неповољни; тако, Душан Пухало каже:

Данов стварни допринос енглеској поезији много је скромнији него што га представљају његови неумерени обожаваоци. [...] ...његово стварно песничко постигнуће своди се на десетак снажних и особених љубавних песама, десетак успешних песама о личним верско-моралним дилемама, и изванредан број добрих рефлексивних одломака у стиху и прози. Но ни у тим најбољим делима не исказује се неки значајан и обухватан став према животу, као у Спенсера или Милтона; зато се Дан не може убрајати међу велике песнике енглеског језика, иако је свакако, поред Спенсера и Бена Џонсона, најутицајнији песник свога доба³².

28 H. Gardner, ed, *op. cit.*, XVII; „Donne has a claim to the title of our greatest love-poet...”

29 Упореди: J. Roberts, *op. cit.*, 351.

30 *Ibid.*, 353.

31 Милош Црњански, *Испунио сам своју судбину*, прир. Зоран Аврамовић, БИГЗ: СКЗ: Народна књига, Београд, 1992, 273. (Овде дугујем захвалност др Драгану Бошковићу, који ме је упутио на ову књигу.) Иста анегдота испричана је и на страни 41 исте књиге, као и у Милош Црњански, „Моји енглески песници – Џон Дан“, *Књижевне новине*, 16. 03. 1973, XXV, 435.

32 Душан Пухало, *Историја енглеске књижевности од почетака до 1700. године*, Требник, Београд, 2002, 158-159.

Марта Фрајнд није изрекла квалитативни суд о Дановој поезији, али три стране које му је посветила (у поређењу са готово десет о Бену Џонсону) довољно говоре³³. Заправо, мора се рећи да је превод Душана Пувачића, као и уводни есеј који је за ту прилику написао, најбоље (и највише) што је код нас о Дану написано³⁴. Пувачићев есеј, под насловом, „Песме и Сонети Џона Дана“, и поред нужно уопштеног карактера, доноси обиље података до којих се пре тога није могло доћи на српском језику. Ти подаци се тичу школе „метафизичких“ песника као целине, Данове биографије, првих издања његове поезије, па чак и његовог имена. Ова књига је први пут објављена 1981. године; дакле, у односу на време оживљавања интересовања за Дана у Енглеској и Америци, са неких 60-70 година закашњења. Ипак, та књига није прошла незапажено, о чему сведочи и њено друго издање из 1990. године.

Немогуће је не поменути овде и интересовање које је за Дана показао Милош Црњански, а које се без претеривања може назвати ласкавим:

Мене за Џона Дана везује нарочита симпатија. Ја, једну његову песму сматрам да вреди три осталих његових савременика. И Дан је у своје време био одсечан у својим оценама. Кад помиње чувеног минијатуристу Елизабете I, Хиларда (Hilliard), каже: једна рука, или око, које наслика Хилард, вреди читаву историју неког горег сликара. Тако и ја мислим о Џону Дану³⁵.

Црњански је, као што је већ наведено, поменуо Дана још 1920. године, у чланку објављеном у *Српском књижевном гласнику*³⁶. Он је у више наврата поновио да је Дан његов „најмилији енглески песник“³⁷, а изнео је и суд о томе да је „најлепша песма написана у Енглеској, песма Џон Данова „На двогодишњицу љубави“.“³⁸ Додуше, помало је нејасно на коју је тачно песму Црњански мислио, с обзиром на то да нема Данове песме чији тачан наслов гласи „На двогодишњицу љубави“: постоји једна краћа љубавна песма под насловом „Годишњица“ (“The Anniversary”), као и две већ поменуте песме назване „Прва годишњица“ и „Друга годишњица“, али које нису љубавна поезија, већ посмртне елигије. Заправо, једина ло-

33 Упореди: Иванка Ковачевић, *et al*, *Енглеска књижевност 1*, Свјетлост, Сарајево, 1991, 278-281.

34 Џон Дон, *Предавање о сенци*, прев. Душан Пувачић, Глас, Бањалука, 1981.

35 Милош Црњански, „Моји енглески песници – Џон Дан“, *op. cit*, 435.

36 *Ibid*, 435.

37 Милош Црњански, *Испунио сам своју судбину*, *op. cit*, 41, 65, 273.

38 *Ibid*, 102.

гична претпоставка би била да је Црњански мислио на „Другу годишњицу“, а да је допуна у наслову резултат његовог схватања те песме; то се не мора схватити као омашка која негира похвалу³⁹, јер је „Друга годишњица“ заправо елегија посвећена двогодишњици смрти младе Елизабете Друри, а Данова концепција (смрт младе лепе девојке која је представљала душу света претвара тај исти свет у трупло на умору) је идентична концептима које је користио и у својој љубавној поезији (у песми „Грозница“ (“Fever”), на пример). Уз то, Данов карактеристични екстатични тон и специфичне слике навеле су и Хенрија Филдинга да делове те песме цитира у контексту еротског⁴⁰. Хвала Црњанског је неоспорна, али оно што је лимитира у контексту проблема рецепције Данове поезије код нас, јесте чињеница да је Црњански више деценија живео у Енглеској (укључујући ту и време Донове велике енглеске ренесансе), па се његова интересовања и наклоности не могу сматрати репрезентативним за српску књижевну јавност тог времена. Ипак, уз све обзире, изразите похвале такве литерарне величине сигурно су промовисале поезију Џона Дана у Србији.

Осим навођеног чланка Милоша Црњанског и више помена Дановог имена и стваралаштва у разним интервјуима које је Црњански током година дао, на нашим просторима су објављени и чланци Марија Сушка⁴¹ и Јање Циглар-Жанић.⁴² Овај степен истражености Донове поезије код нас је свакако незадовољавајући, а ствари слично стоје и са Дановим угледом међу нашом широм читалачком публиком; број превода је и овде индикативан: осим поменутог превода Душана Пувачића, објављен је и низ превода појединих песама по разним књижевним часописима. Поједине Данове песме су преводили Иван Коцијанчић⁴³, Иван Кушан⁴⁴, Љиљана Јојић⁴⁵,

39 Заправо, Црњански је касније, у (овде већ навођеном) чланку у *Књижевним новинама* показао да је свестан чињенице да су и „Прва годишњица“ и „Друга годишњица“ посмртне елегије.

40 Упореди: Henry Fielding, *The History of Tom Jones, a Foundling*, Everyman, London, 1998, book 4, Chapter 2, 123.

41 Марио Сушко, „Угађање инструмената: увод у читање Donneove поезије“, *Форум*, 1972, XI, XXIII/6, 1054-1064.

42 Јања Циглар-Жанић, „Колико је метафизичка енглеска метафизичка поезија“, *Умјетности ријечи*, XXXII, 1, 1988, 73-92. Затим, „Барокно пјесништво, енглеско и хрватско: значење неких аналогја“, *Књижевна смотра*, 21 (1988) 69/72, 165, и „Неки аспекти енглеског књижевног барока“, *Књижевни барок*, 1988, 191-223.

43 John Donne, „Најслађа љубави“, прев. Иван Коцијанчић, *Књижевна реч*, 25. XI 1982, XI, 201.

44 John Donne, „Пјесме“, прев. Иван Кушан, *Телеграм*, 07.11.1969.

45 John Donne, „Пјесме“, прев. Љиљана Јојић, *Разлаг*, 1964, IV/9 – 10, 897 – 902.

Зоран Јањић⁴⁶, Владимир Јагличић⁴⁷, Драги Михајловски⁴⁸, Марјан Стројан⁴⁹, Ивана Миланкова⁵⁰ и Милован Данојлић⁵¹.

Иако овај списак можда изгледа дуг, неки од поменутих аутора преводили су свега по једну или две песме, тако да чак ни све Данове љубавне песме, пре свега његове елегије, нису преведене на српски језик. Уз то, читалачка публика књижевних часописа у којима су преводи објављивани нужно је ограничена. Зато је и даље добрим делом актуелна оцена Душана Пувачића да је Дан, у нашој земљи, широј јавности пре свега познат као човек који је написао „ниједан човек није острво... и зато не питај за ким звона звоне, звоне за тобом“⁵², а вероватно не би ни за толико био знан, да није Хемингвејевог романа чији је наслов инспирисан наведеним речима⁵³.

Овде је још потребно поменути присуство Данове поезије у антологијама. Његове песме су још половином двадесетог века објављене у антологији коју су приредили Густав Крклец и Славко Јежић⁵⁴, а нешто касније и у антологији *Сјо њесника свијетја* коју је приредио Антун Шољан⁵⁵. Интересантно је и значајно да се Даново име појављује у чак четири различите антологије објављене у двадесет првом веку, дакле у претходних неколико година: у *Анџологији свейске љубавне ѡезије* коју је приредио Данило Јокановић нашле су се песме „Сломљено срце“ (*The Broken Heart*) и „Елегија 19: драгој која му долази у постељу“ (*Elegy 19: to his mistress, going to bed*)⁵⁶, док *Просвештина књига љубавне ѡезије*, приређивача Мирослава Максимовића садржи песму „Сталност жене“ (*Woman's Con-*

46 Џон Дон, „Жалопојка“ и „Молитва“, прев. Зоран Јањић, *Књижевне новине*, ISSN 0023-2416. год. 45, бр. 875 (1. 12. 1993), 7.

47 Џон Дон, „Ноћна песма о дану свете Луције, најкраћем у години“, препев. Владимир Јагличић, *Књижевне новине*, ISSN 0023-2416 – год. 45, бр. 844 (15. 06. 1992.), 9.

48 Џон Дон, „Песме“, прев. Драги Михајловски, *Стремеж*, 1978, XXII 10, 1025.

49 Џон Дон, „Песме“, прев. Марјан Стројан, *Дијалоги*, 1984, XIX 1-2, 39-40.

50 Џон Дон, „Приказа“, избор, превод и коментар, Ивана Миланкова, *Књижевне новине*, ISSN 0023-2416 год. 45, бр. 838 (15. 03. 1992.), 4.

51 Џон Дон, „Седам песама“, прев. Милован Данојлић, *Књижевност*, 1971, XXV(I)/LII, 4, 362 – 367.

52 J. Donne, „Devotions upon Emergent Occasions“, у: *Complete Poetry and Selected Prose*, ed. by J. Hayward, Nonesuch Press, London, 1936, 538; „No man is an island, entire of itself [...] and therefore never send to know for whom the bell tolls; it tolls for thee.“

53 Упореди: Д. Пувачић, „Песме и сонети Џона Дона“, у: *Предавање о сенци*, 5.

54 Славко Јежић и Густав Крклец, прир., *Анџологија свейске лирике*, Загреб, 1956.

55 Антун Шољан, прир., *Сјо њесника свијетја*, Љубљана, 1971.

56 Данило Јокановић, прир., *Анџологија свейске љубавне ѡезије*, Граматик, Београд, 2003.

stancy)⁵⁷. Сонети „На замишљеним угловима земљиног врела“ (*At the round earth's imagined corners...*) и „Не горди се смрти...“ (*Death be not proud...*) су антологијизирани, у преводу приређивача, у књизи Зоране Кокир *Пет векова енглеског сонета*⁵⁸, а у антологији *Светска духовна лирика* се налази песма „Химна Богу, у мојој болести...“ (*Hymn to God my God, in my sickness*)⁵⁹.

Све у свему, од Данове смрти до данас, о њему је на нашим просторима објављено неколико чланака, један предговор и две краће одреднице у историјама књижевности; у једној књизи и више часописа, преведена је отприлике трећина његове поезије, а по једна или две његове песме су ушле у укупно шест антологија. Кад се зна да је од настанка његове поезије прошло готово четири века, јасно је да је, с обзиром на новоуспостављени Данов статус једног од великих енглеских песника, ова статистика још увек незадовољавајућа.

Библиографија:

- 1) Clements, A. L., ed, *John Donne's Poetry: Authoritative Texts, Criticism*, W. W. Norton & Company, New York, 1996.
- 2) Fielding, Henry, *The History of Tom Jones, a Foundling*, Everyman, London, 1998.
- 3) Gardner, Helen, *John Donne: The Elegies and the Songs and Sonnets*, Oxford University Press, London, 1965.
- 4) Grierson, H. J. C., ed, *Donne: Poetical Works*, Oxford University Press, 1991.
- 5) Grierson, H. J. C., ed, *The Poems of John Donne*, Oxford University Press, 1912.
- 6) Hayward, J., ed, *Complete Poetry and Selected Prose*, Nonesuch Press, London, 1936.
- 7) Hayward, John, ed, *John Donne: a selection of his poetry*, Penguin Books, Harmondsworth, 1960.
- 8) La Branche, A., “Blanda Elegia: The Background of Donne's Elegies“, *The Modern Language Review*, 1966, Vol. LXI, No. 3.
- 9) Milgate, W., “Donne“, *English Poetry: Selected Bibliographical Guides*, ed. by A. E. Dyson, 1971.

57 Мирослав Максимовић, прир., *Просветина књижа љубавне поезије*, Просвета, Београд, 2003.

58 Зорана Кокир, прир. и прев., *Пет векова енглеског сонета*, Гутенбергова Галаксија, Београд, 2003.

59 Владета Р. Кошутин, прир., *Светска духовна лирика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2001.

- 10) Milgate, W., ed, *Satires, Epigrams and Verse, Letters*, The Clarendon Press, Oxford, 1962.
- 11) Reeves, James, *A Short History of English Poetry: 1340-1940*, Heinemann, London, 1961.
- 12) Smith, A. J., ed, *John Donne: The Critical Heritage*, Routledge and Kegan Paul, London 1975.
- 13) Strachey, Lytton, *Spectatorial Essays*, Chatto & Windus, London, 1964.
- 14) Till, Antonia, ed, *The Wordsworth Golden Treasury of Verse*, Wordsworth Editions, Hertfordshire, 1997.
- 15) Wedgwood, C. V., *Seventeenth Century English Literature*, Oxford University Press, 1950.
- 16) Willy, Margaret, "The Poetry of Donne: His Interest and Influence Today", *Essays and Studies*, 1954.

(Домаће публикациије)

- 17) Дон, Џон, „Жалопојка“ и „Молитва“, прев. Зоран Јанић, *Књижевне новине*, ISSN 0023-2416 – год. 45, бр. 875 (01. 12. 1993), 7.
- 18) Дон, Џон, „Ноћна песма о дану свете Луције, најкраћем у години“, препев. Владимир Јагличић, *Књижевне новине*, ISSN 0023-2416 – год. 45, бр. 844 (15. 06. 1992.), 9.
- 19) Дон, Џон, „Песме“, прев. Драги Михајловски, *Стремеж*, 1978, XXII 10, 1025.
- 20) Дон, Џон, „Песме“, прев. Марјан Стројан, *Дијалоги*, 1984, XIX 1-2, 39-40.
- 21) Дон, Џон, „Приказа“, избор, превод и коментар Ивана Миланкова, *Књижевне новине*, ISSN 0023-2416 – год. 45, бр. 838 (15. 03. 1992.), 4.
- 22) Дон, Џон, „Седам песама“, прев. Милован Данојлић, *Књижевности*, 1971, XXV(I)/LII, 4, 362 – 367.
- 23) Дон, Џон, *Предавање о сенци*, прев. Душан Пувачић, Глас, Бањалука, 1981.
- 24) Donne, John, „Најслађа љубави“, прев. Иван Коцијанчић, *Књижевна реч*, 25. XI 1982, XI, 201.
- 25) Donne, John, „Пјесме“, прев. Иван Кушан, *Телеграм*, 07.11.1969.
- 26) Donne, John, „Пјесме“, прев. Љиљана Јојић, *Разлаг*, 1964. IV/9 – 10, 897 – 902.
- 27) Жежић, Славко и Крклец, Густав, прир., *Антологија светске лирике*, Загреб, 1956.
- 28) Јокановић, Данило, прир., *Антологија светске љубавне поезије*, Граматик, Београд, 2003.
- 29) Ковачевић, Иванка *et al*, *Енглеска књижевности 1*, Свјетлост, Сарајево, 1991.
- 30) Кокир, Зорана, прир. и прев., *Пет векова енглеског сонета*, Гутенбергова Галаксија, Београд, 2003.

- 31) Кошутећ, Владета Р., прир., *Светска духовна лирика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2001.
- 32) Максимовић, Мирослав, прир., *Просветина књиџа љубавне поезије*, Просвета, Београд, 2003.
- 33) Пухало, Душан, *Историја енглеске књижевности од почетака до 1700. године*, Требник, Београд, 2002, 158-159.
- 34) Сушко, Марио, „Угађање инструмената: увод у читање Donneове поезије“, *Форум*, 1972, XI, XXIII/6, 1054-1064.
- 35) Т. С. Елиот, *Изабрани текстови*, прев. Милица Михаиловић, Просвета, Београд, 1963.
- 36) Циглар–Жанић, Јања, „Барокно пјесништво, енглеско и хрватско: значење неких аналогија“, *Књижевна смотра*, 21 (1988) 69/72, 165.
- 37) Циглар–Жанић, Јања, „Колико је метафизичка енглеска метафизичка поезија“, *Умјешности ријечи*, XXXII, 1, 1988, 73-92.
- 38) Циглар–Жанић, Јања, „Неки аспекти енглеског књижевног барока“, *Књижевни барок*, 1988, 191-223.
- 39) Црњански, Милош, „Моји енглески песници – Џон Дан“, *Књижевне новине*, 16. 03. 1973, XXV, 435.
- 40) Црњански, Милош, *Испунио сам своју судбину*, прир. Зоран Аврамовић, БИГЗ: СКЗ: Народна књиџа, Београд, 1992.
- 41) Шољан, Антун, прир., *Што пјесника свијеша*, Љубљана, 1971.

(Приручници)

- 42) Jones, Daniel, *English Pronouncing Dictionary*, ed. by Peter Roach, James Hartman & Jane Setter, Cambridge University Press, 2003.
- 43) Pinka, Patricia Garland, “Donne, John“, *The New Encyclopaedia Britannica*, Encyclopaedia Britannica Inc, Chicago, 1998. (први пут објављена 1974.), Vol. 4.
- 44) Прћић, Твртко, *Нови транскрипциони речник енглеских личних имена*, Прометеј, Нови Сад, 1998.

Nikola Bujanja

AN INTRODUCTION TO THE STUDY OF THE RECEPTION OF THE POETICAL WORKS OF JOHN DONNE

Summary

The aim of the text is to provide a brief overview of the reception of the poetry of John Donne within English literary circles from the time of its genesis to the present, as well as to provide an equivalent survey of the reception of Donne's poetry within the domestic arena. Bearing in mind Donne's newly-established status of one of the greatest English poets, the text comes to the conclusion that his poetry is not adequately received and recognized within the domestic literary scene.